

Sygn. akt III A Ua 490/18

WYROK

W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 13 listopada 2018 r.

**Sąd Apelacyjny we Wrocławiu III Wydział Pracy i Ubezpieczeń Społecznych
w składzie:**

Przewodniczący: SSA Robert Kuczyński spr.

Sędziowie: SSA Maria Pietkun

SSO del. Artur Tomanek

Protokolant: Monika Horabik

po rozpoznaniu w dniu 13 listopada 2018 r. we Wrocławiu

na rozprawie

sprawy z wniosku M. K.

przeciwko Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych Oddział w O.

o rentę rodzinną

na skutek apelacji Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Oddział w O.

od wyroku Sądu Okręgowego w Opolu Sądu Pracy i Ubezpieczeń Społecznych

z dnia 8 lutego 2018 r. sygn. akt V U 1141/17

oddala apelację.

UZASADNIENIE

M. K. odwołał się od decyzji Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Oddział w O. z 22.05.2017 r., w której tenże odmówił mu prawa do dalszego wypłacania renty rodzinnej.

Wyrokiem z 8.02.2018 r. Sąd Okręgowy w Opolu Wydział V Pracy i Ubezpieczeń Społecznych zmienił zaskarżoną decyzję w ten sposób, że przyznał wnioskodawcy prawo do dalszej renty rodzinnej do dnia 30.09.2017 r., a w pozostałym zakresie oddalił odwołanie.

Sąd Okręgowy ustalił, że M. K. urodził się (...), od dnia 5.02.2015 r. otrzymuje rentę rodzinną, jest studentem Politechniki O.w systemie stacjonarnym, pierwszego stopnia, studiów trwających 3,5 roku, tj. 7 semestrów. W grudniu 2015 r. posiadał status studenta, oczekując na powtarzanie semestru szóstego – letniego w roku akademickim 2015/2016. W marcu 2017 r. uczęszczał na zajęcia semestru szóstego, podobnie jak w czerwcu 2017 r., przy czym uprzednio zaliczył przedmioty z semestru siódmego (ostatniego). Planowany termin ukończenia studiów przypadał na 10.01.2018 r.

W oparciu o powyższe ustalenia faktyczne Sąd Okręgowy powołując przepisy art. 68 ust. 1 pkt 2 i art. 68 ust. 2 ustawy z dnia 17.12.1998 r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (j.t. Dz.U. z 2017 r.,

poz. 1383), uznał, iż stanowisko ZUS, jakoby wnioskodawca nie mógł otrzymywać renty rodzinnej dłużej niż do ukończenia 25 lat życia, ponieważ „powtarzał rok” jest błędny. Żaden przepis ustawy nie przewiduje takiej regulacji. Kluczowe w sprawie było zagadnienie, czy w przypadku uzyskania statusu studenta roku (semestru) ostatniego z równoczesnym zobowiązaniem do zaliczenia przedmiotów z roku (semestru) przedostatniego, prawo do renty rodzinnej przysługuje nadal do zakończenia ostatniego semestru, czy też jest limitowane datą ukończenia 25 lat życia. Posiłkując się dorobkiem Sądu Najwyższego, Sąd Okręgowy przyjął, że wnioskodawca po maju 2017 r. był nadal studentem ostatniego roku (semestru) studiów, jednak prawo do renty rodzinnej winno ulec przedłużeniu jedynie do 30.09.2017 r., bowiem przepis art. 68 ust. 2 ustawy łączy maksymalny czas trwania uprawnień z zakończeniem ostatniego roku studiów (roku akademickiego), a nie z zakończeniem studiów (złożenia egzaminu dyplomowego). Dlatego na podstawie art. 477¹⁴ § 2 k.p.c. Sąd uwzględnił odwołanie.

Z wyrokiem tym nie zgodził się organ rentowy i wywiódł apelację. Zaskarżył w niej tenże wyrok w całości i zarzucił mu naruszenie przepisów prawa materialnego poprzez ich błędną wykładnię oraz niewłaściwe zastosowanie, tj. naruszenie art. 68 ust. 1 oraz art. 68 ust. 2 ustawy emerytalno-rentowej.

W związku z powyższym apelujący wniósł o zmianę zaskarżonego wyroku poprzez oddalenie odwołania, ewentualnie o uchylenie zaskarżonego wyroku i przekazanie sprawy Sądowi I instancji do ponownego rozpoznania.

W odpowiedzi na apelację wnioskodawca wniósł o oddalenie apelacji.

Sąd Apelacyjny ustalił:

Wnioskodawca w dniu 01.10.2011 r. rozpoczął stacjonarne 3,5-letnie studia inżynierskie na kierunku budownictwo na Wydziale Budownictwa i Architektury Politechniki (...).

Studia te przebiegały następująco:

- od 01.10.2011 r. do 12.02.2012 r. zaliczył pierwszy semestr;
- od 18.02.2012 r. do 30.09.2012 r. zaliczył drugi semestr;
- od 01.10.2012 r. do 10.02.2013 r. zaliczył trzeci semestr;
- od 16.02.2012 r. do 30.09.2013 r. studiował na czwartym semestrze, którego nie zaliczył i został skierowany na jego powtarzanie;
- od 01.10.2013 r. do 16.02.2014 r. oczekiwał na powtarzanie czwartego semestru;
- od 22.02.2014 r. do 30.09.2014 r. zaliczył czwarty semestr;
- od 01.10.2014 r. do 15.02.2015 r. warunkowo zaliczył piąty semestr;
- od 23.02.2015 r. do 30.09.2015 r., od 20.02.2016 r. do 30.09.2016 r., od 25.02.2017 r. do 30.09.2017 r. i od 24.02.2018 r. do 30.09.2018 r. studiował na szóstym semestrze, którego nie zaliczył;
- od 01.10.2015 r. do 14.02.2016 r. , od 01.10.2016 r. do 20.02.2017 r. i od 01.10.2017 r. do 18.02.2018 r. oczekiwał na powtarzanie szóstego semestru.

Dnia 19.07.2018 r. do wnioskodawcy zostało wysłane zawiadomienie o wszczęciu postępowania administracyjnego w sprawie skreślenia z listy studentów z powodu nieuzyskania zaliczenia semestru w przewidzianym terminie (tj. do 08.07. 2018 r.). Student w dniu 06.08.2018 r. złożył podanie o ponowne powtarzanie semestru szóstego w roku akademickim 2018/19. Postępowanie w sprawie skreślenia umorzono. Decyzją Rektora z dnia 10.08.2018 r. wnioskodawca został skierowany na ponowne powtarzanie semestru szóstego. W semestrze zimowym od 01.10.2018 r. do 17.02.2019 r. wnioskodawca oczekuje na wejście w ponowne powtarzanie semestru szóstego.

W okresie oczekiwania na powtarzanie semestru student Politechniki (...) zachowuje prawa studenta z wyłączeniem prawa do pomocy materialnej. W okresie studiów wnioskodawca nie korzystał z urlopu od zajęć dydaktycznych.

(dowód: zaświadczenie Politechniki (...) z dnia 22.08.2018 r. – k. 55-56 akt sądowych)

Sąd Apelacyjny zważył:

Apelacja organu rentowego nie zasługuje na uwzględnienie.

Sąd Okręgowy wydał trafne rozstrzygnięcie, choć samo postępowanie dowodowe wymagało pewnego uzupełnienia o informacje dotyczące czasu trwania studiów wnioskodawcy z rozbiorem na okresy trwania poszczególnych semestrów z wyszczególnieniem dat rozpoczęcia i końca danego semestru począwszy od I do VII semestru i tego, czy wnioskodawca korzystał z jakichkolwiek urlopów dziekańskich. W tym celu Sąd odwoławczy postępowanie dowodowe uzupełnił i dopuścił dowód z zaświadczenie Politechniki (...) z 22.08.2018 r.

Nie jest zasadny zarzut apelacji dotyczący naruszenia art. 68 ust. 1 pkt 2 ustawy z dnia 17.12.1998 r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (j.t. Dz.U. z 2017 r., poz. 1383). Przywołany przepis przewiduje, że prawo do renty rodzinnej przedłuża się, jeżeli dziecko osiągnęło 25 rok życia będąc na ostatnim roku studiów, do zakończenia tego roku studiów.

Spór ogniskował się wokół oceny, czy powyższe uprawnienie jest ograniczone tylko do sytuacji, gdy czas nauki przedłużył się „nie z winy studenta”, czy też nie jest dopuszczalne wprowadzanie takiego kryterium wartościującego i przydawanie ostatniemu rokowi studiów dodatkowej cechy odbywania na nim studiów po raz pierwszy.

Sąd Apelacyjny w składzie rozpoznającym niniejszą sprawę stanął na stanowisku, że prawo do renty rodzinnej jest związane przede wszystkim z posiadaniem statusu studenta. Status studenta jest pojęciem formalnym. Powstaje przez wpisanie na listę studenta, a ustaje przez skreślenie z niej lub ukończenie szkoły. Do chwili skreślenia z listy studenta nie dochodzi zatem do utraty tego statusu w trakcie roku akademickiego.

Zasadnie Sąd Okręgowy podniósł, że dla oceny prawa do renty rodzinnej nie ma znaczenia zakres postępów w nauce studenta. Co więcej, organ rentowy nie jest uprawniony do ustalania prawa do renty rodzinnej na podstawie uczestniczenia przez uprawnionego w zajęciach dydaktycznych lub/i wyników sesji egzaminacyjnej. Ustawową przesłanką ustania prawa do tego świadczenia jest bowiem ukończenie nauki na uczelni, a nie sposób i efekty jej pobierania.

Uszło uwadze skarżącego, że jedynym warunkiem przedłużenia prawa do renty rodzinnej jest kontynuowanie nauki na ostatnim roku studiów ponad ograniczenie wiekowe, obiektywne, niezależne od systematyczności nauki, jej pozytywnych rezultatów, czy ewentualnego powtarzania semestrów. Omawiany przepis powinien być zatem wykładany zgodnie z jasnym i niebudzącym wątpliwości brzmieniem, nieróżnicującym przyczyn przedłużenia się czasu studiów. Tak rozumiał go Sąd Najwyższy, wskazując w wyroku z dnia 11.04.1996 r., II UR 4/96 (OSNAPiUS 1996 nr 20, poz. 311), że z przepisów regulujących prawo do renty rodzinnej dla dzieci wynika, iż zasadniczym celem tego świadczenia jest dostarczanie im środków utrzymania w czasie, gdy w związku z kształceniem nie wykonują pracy dającej źródło utrzymania. Ten cel zwykle zostaje osiągnięty przed ukończeniem 25 roku życia i zasadą jest ustanie wówczas prawa do renty rodzinnej, chociażby uprawniony nie osiągnął jeszcze zasadniczego celu kształcenia. Jedyny wyjątek dotyczy nauki w szkole wyższej, uwzględniony w art. 68 ust. 2 ustawy o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych, który dopuszcza przedłużenie wypłaty renty rodzinnej wówczas, gdy uprawniony osiągnął tę granicę wieku będąc na ostatnim roku studiów. Nie są istotne przyczyny wydłużenia czasu nauki, mogą więc być obiektywne lub subiektywne, także zawinione. Podobnie odniósł się Sąd Najwyższy do przerwania studiowania na czas urlopu dziekańskiego, nie rozróżniając jego przyczyn na takie, które mają charakter obiektywny (np. choroba lub urodzenie dziecka) i inne, zależne od postępowania studenta, zwłaszcza przez niego zawinione, np. powtarzanie

semestru z powodu niedostatecznych postępów w nauce (por. wyrok z dnia 03.10.2000 r., II UKN 739/99, OSNAPiUS 2002 nr 9, poz. 215).

Wbrew stanowisku organu rentowego taka interpretacja nie rodzi niebezpieczeństwa nadużywania uprawnień do renty rodzinnej, gdyż przedłużenie okresu studiów wyższych nie wydłuża ogólnego okresu pobierania tego świadczenia przez studenta. Zgodnie bowiem z art. 68 ust. 2 ustawy emerytalnej, możliwość przedłużenia okresu wypłaty renty rodzinnej powyżej 25 roku życia istnieje tylko do zakończenia tego roku studiów, na którym uprawniony ukończył wiek 25 lat. Rozróżnienie przyczyn wydłużenia czasu studiowania prowadziłoby zresztą w praktyce do niedopuszczalnej w odniesieniu do świadczeń z ubezpieczenia społecznego oceny zasadności przyznania świadczeń. W efekcie organ rentowy przyznawałby lub odmawiał wypłaty renty rodzinnej w zależności od rodzaju przyczyn przedłużenia okresu studiów.

Treść art. 68 ust. 2 ustawy oznacza bowiem, że mimo ukończenia 25 lat życia, uprawniony zachowuje prawo do renty rodzinnej tylko do zakończenia ostatniego roku studiów w trakcie którego ukończył ten wiek. Ostatecznie należało odrzucić warunek, że ostatni rok studiów, w czasie którego uprawniony do renty rodzinnej kończy 25 lat, nie może być przez niego powtarzany także dlatego, iż wprowadzałaby nierówność traktowania tych ubezpieczonych, którzy studiuje dłużej, gdyż powtarzają ten rok, w stosunku do tych, których studia przedłużają się z powodu powtarzania lat wcześniejszych.

Natomiast fakt powtarzania przez wnioskodawcę semestru, nawet jeżeli miał miejsce kilkakrotnie, nie przesądza o braku prawa do renty rodzinnej, zważywszy, że uprawniony, uzyskał zgodę Rektora na ponowne powtarzanie nieukończonego semestru.

Przepisy o rencie rodzinnej, co słusznie podkreślił Sąd pierwszej instancji, nie uzależniają prawa do tego świadczenia od systematyczności nauki, jej pozytywnych rezultatów, ewentualnego powtarzania semestrów. Jedyny warunek to kontynuowanie nauki i ograniczenie wiekowe, które to warunki w okresach wymienionych w decyzji wnioskodawca spełniał.

W tym stanie rzeczy Sąd Apelacyjny, na podstawie art. 385 k.p.c., oddalił apelację organu rentowego, jako bezzasadną.

SSA Maria Pietkun SSA Robert Kuczyński SSO del. Artur Tomanek